

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van diverse bepalingen van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft de retroactieve investeringspremies
- Definitieve goedkeuring na advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State

Samenvatting

Als tegemoetkoming voor het verlies van de terugdraaiende teller ten gevolge van het arrest nr. 5/2021 van het Grondwettelijk Hof besliste de Vlaamse Regering in 2021 om een systeem van drie retroactieve investeringspremies op te zetten. Deze premies kunnen uiterlijk tot en met 31 december 2025 worden aangevraagd. Er wordt thans voorzien in een aanpassing van de aanvraagregels van de Retroactieve Investeringspremie (RAI) om een beperkte overgangsbepaling te bieden voor die locaties waarvan Fluvius uiterlijk 31 december 2025 vaststelde dat die eerst nog een sanering van de meterinstallatie dienen te ondergaan alvorens de digitale meter kan worden geplaatst. Na advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State wordt over gegaan tot de definitieve goedkeuring van het besluit.

1 SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

BELEIDSDOMEIN: OMGEVING

BELEIDSVELDEN: ENERGIE

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Als tegemoetkoming voor het verlies van de terugdraaiende teller ten gevolge van het arrest nr. 5/2021 van het Grondwettelijk Hof¹ en in de hoop daarmee het investeerdersvertrouwen te herstellen

¹ Bij arrest nr. 5/2021 van 14 januari 2021 heeft het Grondwettelijk Hof de volgende bepalingen van het Decreet van 26 april 2019 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de uitrol van digitale meters en tot wijziging van artikel 7.1.1, 7.1.2 en 7.1.5 van hetzelfde decreet (BS 5 juni 2019) vernietigd:

- (i) De bepalingen over de tijdelijke handhaving van het compensatiemechanisme voor de factuurcomponent "distributietarieven" en voor de andere factuurcomponenten: de artikelen 31, en 42 van het decreet van 26 april 2019;
- (ii) De bepalingen die toelaten een netgebruiker die de plaatsing van een digitale meter verhindert, zonder advies van de lokale adviescommissie af te sluiten: artikel 35, 3° en 4° van het decreet van 26 april 2019;

dat nodig is om de capaciteit inzake hernieuwbare energie verder te ontwikkelen, besliste de Vlaamse Regering in de loop van 2021 om een systeem van drie retroactieve investeringspremies (afgekort als "RAI") op te zetten, namelijk:

- de retroactieve investeringspremie voor fotovoltaïsche zonnepanelen met een nominaal vermogen van maximum 10 kVA (art. 7.16.1 van het Energiebesluit van 19 november 2010²);
- de retroactieve investeringspremie voor decentrale producties-installaties met een nominaal vermogen van maximum 10 kVA andere dan fotovoltaïsche zonnepanelen (art. 7.16.2 van het Energiebesluit van 19 november 2010³);
- de retroactieve investeringspremie voor de plaatsing van een warmtepomp in dienst genomen voor 1 januari 2021 in combinatie met fotovoltaïsche zonnepanelen (art. 7.17.1 van het Energiebesluit van 19 november 2010⁴).

Een vormvoorwaarde daarbij was dat de premie op straffe van onontvankelijkheid enkel gedurende de periode van zes maanden na de plaatsing van de digitale meter en uiterlijk tot op 31 december 2025 kon worden aangevraagd. Het thans voorliggende ontwerp van besluit past die retroactieve steunregelingen op beperkte wijze aan.

Het bijgaande ontwerp van besluit werd aangepast aan het Wetgevingsadvies nr. 2025/417 van 8 oktober 2025.

De Inspectie van Financiën verleende advies nr. TB/2025003735 op 6 oktober 2025.

Het begrotingsakkoord werd op 17 oktober 2025 verkregen.

C. EERSTE PRINCIPIËLE GOEDKEURING

De Vlaamse Regering hechtte in vergadering van 17 oktober 2025 haar eerste principiële goedkeuring⁵ aan het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering 'tot wijziging van diverse bepalingen van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft de retroactieve investeringspremies', en gelastte de Vlaamse minister, bevoegd voor de energie, om bij gemotiveerde hoogdringendheid het advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State in te winnen, met het verzoek dit advies te willen verstrekken binnen een termijn van vijf werkdagen.

2 ADVIES NR. 78.344/1 VAN DE AFDELING WETGEVING VAN DE RAAD VAN STATE

Op 20 oktober 2025 is de afdeling Wetgeving van de Raad van State, door de Vlaamse minister van Wonen, Energie en Klimaat, Toerisme en Jeugd verzocht om binnen een termijn van vijf werkdagen

(iii) De bepaling dat als een netgebruiker zelf om een digitale meter vraagt, hij instaat voor de kosten daarvan: artikel 17 van het decreet van 26 april 2019, in zoverre dat het een artikel 4.1.22/2, tweede lid in het Energiedecreet van 8 mei 2009 invoegt.

² Ingevoegd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 9 juli 2021 tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft het invoeren van een retroactieve investeringspremie voor PV-eigenaars waarvoor de virtuele terugdraaiende teller wegvalt, BS 15 juli 2021.

³ Ingevoegd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 10 september 2021 tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft het invoeren van een retroactieve investeringspremie voor andere decentrale productie-installaties dan fotovoltaïsche zonnepanelen waarvoor de virtuele terugdraaiende teller wegvalt en wat betreft het invoeren van een retroactieve investeringspremie voor de plaatsing van een warmtepomp in dienst genomen voor 1 januari 2021 in combinatie met fotovoltaïsche zonnepanelen, BS 8 oktober 2021.

⁴ Ingevoegd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 10 september 2021 tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft het invoeren van een retroactieve investeringspremie voor andere decentrale productie-installaties dan fotovoltaïsche zonnepanelen waarvoor de virtuele terugdraaiende teller wegvalt en wat betreft het invoeren van een retroactieve investeringspremie voor de plaatsing van een warmtepomp in dienst genomen voor 1 januari 2021 in combinatie met fotovoltaïsche zonnepanelen, BS 8 oktober 2021.

⁵ VR 2025 1710 DOC.0945/1.

een advies te verstrekken over een ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering ‘tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft de retroactieve investeringspremies’. Het advies nr. 78.344/1, dat gaat als bijlage 2, werd gegeven op 27 oktober 2025.

In het voormelde advies maakte de Raad van State de hierna volgende opmerkingen:

- De Raad stelt dat kan worden aanvaard dat er door dit ontwerpbesluit geen nieuwe openbardienstverplichtingen worden opgelegd aan de elektriciteitsdistributienetbeheerder, maar dat het veeleer gaat om modaliteiten van de reeds lang geplande installatie van de digitale meters. Bijgevolg dient volgens de Raad in de aanhef artikel 4.1.22/2, vierde lid, van het Energiedecreet als rechtsgrond te worden toegevoegd.

Hieraan wordt gevolg gegeven.

- De Raad stelt dat in de aanhef ook een rechtsgrond moet worden aangevoerd voor het opleggen van de taken aan het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap (VEKA) met betrekking tot het mogelijks terugvorderen van de premie. Daarvoor moet volgens de Raad een beroep worden gedaan op artikel 87, § 1, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’.

Hieraan wordt gevolg gegeven.

- Het VEKA vordert volgens het ontwerpbesluit de premies terug die zijn aangevraagd en uitbetaald, indien de elektriciteitsdistributienetbeheerder niet uiterlijk op 31 maart 2026 heeft geattesteerd dat er op de meterlocatie een digitale meter is geplaatst. Zoals aangegeven in de nota aan de Vlaamse Regering bij eerste principiële goedkeuring maakt Fluvius zich sterk “dat zij in staat zal zijn om tegen 31 maart 2026 alle saneringsdossiers afgerond te hebben.” Het lijkt op het eerste gezicht volgens de Raad van State echter niet geheel uitgesloten dat deze termijn toch niet haalbaar zou zijn omwille van redenen die zich voordoen, buiten de mogelijkheden van de netbeheerder en buiten de wil van de netgebruiker om. De Raad van State meent in dit kader dat met het oog op de rechtszekerheid de mogelijkheid voor het VEKA om van de in de regelgeving vastgestelde terugvordering af te zien in het geval de plaatsing van de meter toch verdere vertraging zou oplopen buiten de wil van de netgebruiker om uitdrukkelijk moet worden vermeld in de ontworpen artikelen 7.16.1, § 7, tweede lid, en 7.16.2, § 7, tweede lid, en 7.17.1, § 6, tweede lid, van het Energiebesluit van 19 november 2010.

Niettegenstaande dat “overmacht” een algemeen rechtsbeginsel is waardoor de gestrengheid van de wet in geval van overmacht kan worden gemilderd (cf. GwH 21 december 2017, nr. 148/2017, B.39.3), en het zodoende niet noodzakelijk is dit steeds in de regelgeving te expliciteren, zal die bepaling omwille van het advies van de Raad in die zin worden aangepast/aangevuld.

- Tot slot maakte de Raad van State de opmerking dat hij principiële instemming met de verantwoording voor de aanpassing van de premiebedragen richting 2026, maar dat de Raad – net zoals overigens ook in 2021 het geval was⁶ - een voorbehoud maakt bij de vraag of de bedragen uit het ontworpen besluit, die afhankelijk zijn van het jaar van indiening van de installatie en van het jaar van de plaatsing van de digitale meter, op voldoende benaderende wijze overeenstemmen met dit uitgangspunt. Daarvoor beschikt de Raad van State naar eigen zeggen over een onvoldoende inzicht in de feitelijke omstandigheden van de zaak.

Hiervan werd akte genomen. Dit betreft vooreerst een standaardformulering die de Raad van State als juridisch adviesorgaan steevast in haar adviespraktijk opneemt

⁶ Zie Adv.RvS nr. 68.988/3.

wanneer het om technische of economische aangelegenheden gaat die buiten het expertisedomein van de Raad vallen.

Bij het invoegen van de premiehoogte voor het jaar 2026 werd voor het voorliggend ontwerpbesluit de berekening, net zoals indertijd bij de invoering van de premie in 2021, integraal gebaseerd op de basisprincipes van de RAI waarbij een rendement van 5 procent wordt vooropgesteld aan de hand van een referentie-installatie gekoppeld aan enerzijds het jaar van de indienstname (en rekening houdende met de investeringskost en de ondersteuningsmaatregelen die toen bestonden) en anderzijds het jaar van de plaatsing van de digitale meter. Door het 5%-rendement op basis van een referentie-installatie te hanteren, wordt er over gewaakt dat een gemiddelde installatie een redelijk rendement heeft en dat niemand de premie krijgt wiens gemaakte kosten al voldoende terugverdiend zijn.

3 WIJZIGINGEN AAN HET ONTWERPBESLUIT

Naar aanleiding van het advies van de Raad van State werden de volgende wijzigingen aangebracht aan het ontwerpbesluit:

- De rechtsgronden in de aanhef van het ontwerpbesluit werden conform de opmerkingen van de Raad van State nader gepreciseerd.
- Gelet op punt 6 van het advies van de Raad van State wordt aan de ontworpen artikelen 7.16.1, §7, tweede lid, 7.16.2, §7, tweede lid, en 7.17.1, §6, tweede lid van het Energiebesluit van 19 november 2010 de zin "*Het VEKA kan echter beslissen om een uitbetaalde premie toch niet terug te vorderen als de digitale meter om een reden volledig vreemd aan de wil van verkrijger van de premie uiterlijk op 31 maart 2026 niet werd geplaatst*" toegevoegd.

Aan de tijdige en correcte oplossing van die saneringsdossiers zal bij Fluvius sowieso alle nodige prioriteit worden gegeven ten einde het door de Raad van State geschetste scenario te vermijden, en Fluvius maakt zich sterk dat zij in staat is om tegen de gestelde deadline *alle* tegen eind 2025 vastgestelde saneringsdossiers te hebben weggewerkt, maar de netgebruiker in kwestie moet hierbij uiteraard zelf ook voldoende meewerken en mag zelf niet (mee) aan de oorzaak liggen van eventuele vertragingen waardoor die deadline hypothetisch gezien toch niet zou worden gehaald (bijv. het tergend verplaatsen van afspraken, het niet reageren op contactpogingen vanwege Fluvius met het oog op de sanering en plaatsing van de digitale meter, het niet binnenlaten van de medewerkers van Fluvius, enzovoort). Ook doet deze uitzonderingsmogelijkheid (die steeds per individueel dossier zal moeten worden bekeken en worden beoordeeld wanneer ze wordt ingeroepen) geen afbreuk aan de andere bestaande terugvorderingsvoorwaarden die vandaag al in de artikelen 7.16.1, §7, 7.16.2, §7, en 7.17.1, §6, van het Energiebesluit van 19 november 2010 zijn opgenomen en die onverkort van kracht blijven.

4 BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Er worden aan het ontwerpbesluit geen wijzigingen aangebracht die een budgettaire weerslag hebben voor de Vlaamse overheid.

B. ESR-TOETS

Niet van toepassing.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Er worden aan het ontwerpbesluit geen wijzigingen aangebracht die een weerslag hebben op het personeelsbestand en de personeelsbudgetten van de Vlaamse overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Er worden aan het ontwerpbesluit geen wijzigingen aangebracht die een weerslag hebben op de lokale en provinciale besturen.

5 VERDER TRAJECT

Na de definitieve goedkeuring wordt dit ontwerpbesluit bij hoogdringendheid in het Belgisch Staatsblad worden bekendgemaakt. Het besluit moet om operationele en communicatieve redenen en gelet op de nakende einddatum voor het indienen van aanvragen (31 december 2025) zo spoedig mogelijk worden bekendgemaakt ten einde zowel Fluvius, het VEKA als de rechtsonderhorigen in staat te stellen met deze wijzigingen rekening te houden, en zodoende ten laatste op 1 december 2025 in werking te kunnen treden.

6 VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1. haar definitieve goedkeuring te geven aan het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van diverse bepalingen van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft de retroactieve investeringspremies.

De Vlaamse minister van Wonen, Energie en Klimaat, Toerisme en Jeugd,

Melissa DEPRAETERE